

A gegn Noregi

Dómur frá 9. apríl 2009

Mál nr. 28070/06

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Fjölmíðlar. Meiðyrði. Sakleysi uns sekt er sönnuð.

1. Málsatvik

Kærandi, A, er norskur ríkisborgari, fæddur árið 1957 og búsettur í Kristiansand í Noregi. Málið varðar kvörtun hans vegna tapaðs meiðyrðamáls sem hann höfðaði gegn norsku dagblaði, Föðurlandsvininum (*Fædrelandsvennen*). Málið höfðaði hann í kjölfar birtingar blaðsins á tveimur greinum um rannsókn lögreglu á morðum á tveimur 8 og 10 ára stúlkum árið 2000. Í greinunum var látið að því liggja að hann hefði átt þátt í morðunum.

Á þeim tíma sem þeir atburðir urðu var kærandi 42 ára og hafði þá tveimur árum áður lokið afplánun fangelsisdóms fyrir morð og líkamsárás. Hann dvaldist reglulega á svæðinu sem stúlkurnar voru myrtar á og var yfirheyrður sem hugsanlegt vitni. Honum var þó sleppt í kjölfar tíu tíma yfirheyrslu. Rannsókn leiddi lögreglu síðar að tveimur karlmönnum sem sakfelldir voru fyrir morðin.

Ahugi lögreglu á kæranda vakti athygli fjölmiðla og var hann og fortíð hans umfjöllunarefni þeirra dagana á eftir. Enginn þeirra nafngreindi hann beinlínis ef frá er talið dagblaðið Föðurlandsvinurinn með áðurnefndum tveimur greinum sínum sem birtust í maí árið 2000. Hann var ekki nafngreindur berum orðum en þar var þó að finna nákvæma umfjöllun um hann og tilgreint að vitni hefðu séð hann á svipuðum stað og stúlkurnar voru myrtar. Þar var einnig viðtal við hann þar sem hann neitaði sök, upplýsingar um vinnustað hans og heimili auk stórrar myndar af honum sem var lítilla rugluð. Á svipuðum tíma fjallaði sjónvarpsstöðin TV2 um málið. Í fréttaskýringu hennar var fjallað um að fjölmiðlar hefðu elt kæranda, þ.e. 42 ára morðingja í bænum þar sem stúlkurnar voru myrtar. Í þættinum var auk þess sýnt viðtal við hann á leið til morðstaðarins.

Kærandi höfðaði í kjölfarið meiðyrðamál á hendur dagblaðinu og sjónvarpsstöðinni. Dómstólar úrskurðuðu honum í vil og var sjónvarpsstöðinni gert að greiða honum skaðabætur. Dagblaðið var hins vegar sýknað. Innlendir dómstólar vísuðu til þess að efnistöð greinanna hefðu vissulega verið ærumeiðandi að svo miklu leyti sem hinn almenni lesandi öðlaðist af lestri þeirra þá trú að kærandi hefði líklegast framið morðin. Það væri eigi að síður réttur dagblaðsins að birta greinarnar þar sem það þjónaði hagsmunum almennings, þ.e. að upplýsa hinn almenna borgara um þróun rannsóknar og leit lögreglu að meintum geranda.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að niðurstaða innlendra dómstóla hefði brotið í bága við rétt hans samkvæmt 2. mgr. 6. gr. og 8. gr. sáttmálans þar sem birting greinanna hefði skert rétt hans til að teljast saklaus uns sekt væri sönnuð. Að sama skapi hefði birtingin brotið í bága við friðhelgi einkalífs hans.

Niðurstaða

Dómstóllinn vísaði fyrst til niðurstöðu innlendra dómstóla um að efni greinanna hefði verið ærumeiðandi þar sem þær hefðu gefið til kynna að kærandi væri grunaður um morðin á stúlkunum tveimur. Þrátt fyrir að kærandi hefði ekki verið nefndur á nafn hefðu myndir, upplýsingar um heimili hans og vinnustað gert almenningi kleift að átta sig á því hver hann væri og að hann væri grunaður um hrottafengna glæpi.

Dómstóllinn benti því næst á að dagblaðið hefði farið með rangt mál þegar gefið var til kynna að kærandi lægi undir grun í rannsókn lögreglu. Það væri hafið yfir allan vafa að fjölmiðlar hefðu rétt á að taka við og veita upplýsingar sem almenningur hefði að sama skapi rétt á fá. Það gæti þó ekki réttlætt þá ærumeiðandi umfjöllun sem í greinunum fólst og þann skaða sem þær höfðu í för með sér fyrir kæranda. Fjölmíðlar hefðu ekki látið kæranda í friði enda hefðu þeir sótt fast að honum í þeim

tilgangi að nálgast mynd af honum og viðtal. Þetta hefði átt sér stað á sama tíma og hann var í samfélagsaðlögun og endurhæfingu eftir fangavist. Vegna greinanna hefði hann ekki séð sér annan kost en að hætta í starfi sínu og flytja frá heimili sínu. Í raun hefði hann verið hrakinn í samfélagslega útleð. Að mati dómstólsins hefði birting greinanna skaðað orðspor og heiður kæranda með verulegum hætti. Og haft skaðleg áhrif á andlega og líkamlega líðan hans sem og einkalíf og það bryti í bága við friðhelgi einkalífs hans.

Það var því einróma niðurstaða dómstólsins að brotið hefði verið í bága við 8. gr. sáttmálans.

Kæranda voru með vísan til 41. gr. dæmdar 19.000 evrur í miskabætur og 12.500 evrur í málskostnað.

Dómstóllinn taldi ekki ástæðu til að skoða málið út frá 6. gr. sáttmálans þar sem hún ætti ekki við enda hefðu stjórnvöld ekki borið kæranda sök um refsivert brot í skilningi hennar.